

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:36
sssjournal.com

pp.2935-2941
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 04/04/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 11/06/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 11.06.2019

HATAY'IN ANAVATANA KATILIŞINA KİLİS BASININDAN BAKIŞ

AN OVERVIEW OF HATAY'S ACCESSION TO TURKEY THROUGH KİLİS PRESS

Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, Kilis/TÜRKİYE
ORCID: orcid.org/0000-0002-2521-8562

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.1531>

Reference : Doğramacıoğlu, H. (2019). "Hatay'ın Anavatana Katılışına Kilis Basınından Bakış", *International Social Sciences Studies Journal*, 5(36):2935-2941.

ÖZ

Bilindiği üzere Hatay 1921'de Fransızlarla yapılan Ankara Antlaşmasıyla Türkiye dışında kalmıştı. Başlangıçta geçici olarak Suriye egemenliğinde olan Hatay 27 Ocak 1937'de Milletler Cemiyeti'nin almış olduğu bir kararla bağımsızlığı tanınmış ve 12 Eylül 1938'de Bağımsız Hatay Devleti kurulmuştur. 23 Haziran 1939 tarihinde Hatay Meclis'i almış olduğu kararla Türkiye'ye katıldı. Fransa ile yapılan anlaşma ile Hatay artık Türkiye'nin 63. Vilayeti oldu. Bu tarihi olayla ilgili 1939'da "Kilis" gazetesinde çıkan haberler Hatay'ın Anavatana'a katılışını günü gününe vermesi bakımından dikkate değerdir. Gazetede Hatay'ın bağımsızlık yolunda sarf ettiği çabalar anlatılırken Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ve o dönemki bürokratlarımızın bu konuyla ilgili haberlerini görebilmekteyiz. Bu doğrultuda komşu il Kilis'te yerel basında çıkan haberler o dönem Hatay'ın Anavatana'a katılışını Kilis halkının bakışıyla ortaya koymaktadır. Gazetede Fransızlarla yapılan antlaşma gereği Türkiye'ye verilen köyler de isim isim verilmektedir. Bu köylerdeki ahalinin durumu ve bazı köylerdeki eşkıya varlığının halkı tehdit etmesi de gazetede haberler arasında sıralanabilir. Anadolu Ajansına dayandırılarak verilen bu haberlerde ayrıca Hatay - Suriye sınırı izah edilmektedir. Hatay Devlet Reisi olarak adlandırılan Tayfur Sökmen'in Hatay Devlet Reisi'ni bayrağını "Milli Şef'e teslim etmesi ile ilgili haberler de gazetede yerini almaktadır. Ayrıca Kilis basınında Hatay'ın kurtuluşu ile ilgili çıkan şiirler de bu tarihi olayı şiir diliyle göstermesi bakımından dikkate değerdir. Tayfur Sökmen'e ithafen yazılan şiirler de aynı doğrultuda değerlendirilebilir. İnönü'nün Hatay sorunu ile ilgilenmesi ve sorunun çözüme kavuşturulması yine Kilis gazetesinin sütunlarında yer almaktadır. Tarihe gazete sayfalarından şahitlik ederek bakmak o dönemi günümüzde yeniden okumamıza ve farklı bakış açıları geliştirmemize olanak sağlamaktadır. Gazetede Hatay'ın Türkiye'ye katılışı bugün olmuş gibi haber sıcaklığıyla sunulmaktadır. Bu sunum içerisinde dönemin bürokratlarına ve siyasetçilerine yapılan övgüler gazete köşelerinde haber olarak yer almaktadır. 1939'da halkın Hatay'a bakışı, günlük hadiseler, gazetenin kamuoyu oluşturması gibi hadiseler gazete yapılarında hâlâ sıcaklığını korumaktadır. Bu yönüyle Kilis'ten Hatay'a basın yoluyla bakışı irdeleyen bu çalışma Hatay'ın anavatana katılışına farklı bir bakış açısı getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hatay'ın Anavatana Katılışı, Kilis gazetesi, sosyal meseleler.

ABSTRACT

As is known, Hatay conducted by the French who had been left outside Turkey with the Ankara Agreement in 1921. In the beginning, Hatay remained under the sovereignty of Syria. On January 27, 1937, the independence of the League of Nations was recognized. June 23, 1939, decision taken by the Assembly of Hatay joined Turkey. Hatay with the agreement with France was now in Turkey's 63 provinces. The news of the Hatay's participation to homeland in Kilis newspaper in 1939 were given as an historical events. When we talk about the efforts made by Hatay for the independence of the newspaper, we can see the news of Gazi Mustafa Kemal Atatürk and our bureaucrats. In this direction, local media reports of the neighboring province of Kilis reveal the participation of Hatay in Motherland at that time with the view of

the people of Kilis. Should treaty with French newspaper villages are also allowed to name names given to Turkey. The situation of the people in these villages and the presence of the bandits in some villages threatens the public. These reports are based on the Anadolu Agency and the Hatay - Syria border is also explained. News about Tayfur Sökmen's handing over the Hatay Chief of State flag to the National Chief. So Hatay takes place in the newspaper. In addition, the poems about the liberation of Hatay in Kilis press are also remarkable in terms of showing this historical event in poetry language. Poems written for Tayfur Sökmen can be evaluated in the same direction. İnönü's interest in the Hatay issue and the solution of the problem are also included in the columns of Kilis newspaper. Looking at history through the pages of the newspaper pages allows us to re-read the period and to develop different points of view. The joining of Hatay in Turkey in a newspaper with the news current today. In this presentation, the praise made to the bureaucrats and politicians of the period takes place as news in the newspaper corners. In 1939, the events such as the public's view of Hatay, daily events, and the public opinion of the newspaper still maintain their warmth in newspaper sheets. This study examines the point of view of Kilis and Hatay through press and brings a different perspective to the participation of Hatay in the homeland.

Key Words: Hatay's Participation in Motherland, newspaper of Kilis, social issues

1. GİRİŞ

Hatay çok farklı kültürlerden ve inançlardan insanların iç içe ve huzurla yaşadığı müstesna şehirlerimizden birisidir. Tarih boyunca devam eden farklı inançlara saygı, birlikte mutlu yaşayabilme becerisi ve diğer Hatay'a has farklı hususiyetler tarih boyunca şehir kültüründe var olagelmıştır.¹ Böylesine müstesna bir şehir olan Hatay'ın anavatana katılışı tüm yurttan coşkuyla karşılanmış ve çeşitli yayın organlarında bu konuyla ilgili haberler ve yorumlar yapılmıştır. Hatay'a çok yakın il olan Kilis'te de bu durum sevinçle karşılanmış ve o dönem çıkan Kilis gazetesinde çeşitli haber ve yazılar şeklinde kendine yer bulmuştur. Hatay'ın Türkiye'ye bağlanması ve bu olayın gün be gün süreç olarak işleyişi Kilis gazetesinde görülmektedir. Bu haberlerde komşu ilin yaşadığı Suriye'den ayrılma ve bağımsız bir ülke olarak ortaya çıkması ve en sonunda da anavatana katılması farklı yazılarla gündeme damgasını vurmuştur.

Kilis gazetesi haftada 2 gün yayımlanmış ve çeşitli haber ve yorumlara kaynaklık etmiştir. Gazete önceleri eski harflerle yayımlanırken harf inkılabından sonra yeni yazıyla yayın hayatını sürdürmüştür:

2

Gazeteyi Ragıp Yazman yönetmektedir. Kilis'te kendi kısıtlı imkânlarıyla basılan gazetede halktan gelen telgraflara da yer verilmektedir. Günümüzdeki gibi televizyon, sosyal medya ve diğer yayın organlarının olmadığı bir dönemde gazete tüm bunların yerini tutmaktaydı.

2. 63. VİLAYET HATAY

Hatay, Türkiye'nin 63. Vilayeti olduğunda Kilis gazetesinde çıkan yazıda halkın sevinçli ve o dönem siyasilerinin bu sevinçle ortak olmaları anlatılmaktadır. Gazetede Hatay halkından *Hataylı kardeşlerimiz* diye bahsedilmesi iki ilin kardeşlik hukukuyla birbirine manen bağlı olduklarını göstermektedir:

¹ Bu konuda daha fazla bilgi için bkz. Akis, Metin, XXI. Yüzyılda Kilis ve Antep Sancaklarında Ermeniler ile Türkler Arasında Sosyal ve Kültürel İlişkiler, Erciyes Üniversitesi I. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Sempozyumu Kitabı, Kayseri 2006
Yine bkz. Akis, Metin, 1822 Halep Depremi Sonrasında Halep Vakıflarında Tamir Faaliyetleri, Uluslararası Antep-Halep Vakıfları Sempozyum Bildirileri, Cilt II, İstanbul 2014

² 22 Haziran 1939 tarihli Kilis gazetesi.

“Aziz yurdumuzun mübarek bir uzvu olan ve harp sonu ahval-i siyasiyesi ile muvakkaten dışarıda kalan Hatay’ın anavatana ilhaki ve 63. Vilayet olarak tesisi Kamuyatca kararlaştırıldığı müjdesini alan muhterem Hataylı kardeşlerimin ayın 17. Günü akşamından beri mutlu günü kutlamak için beşer vusunun yapabileceği tezahür derecesini çok geçerek bütün şehirlerle köyleri baştan başa milli ve parti bayraklarıyla süsleyerek coşkun şadümanlık ve be bayram sevinçleri izharına başlamış cins ve mezhep tefrik etmeksizin bütün halk sokaklara dökülerek biri biriyle sarmaş dolaş öpüşmeye, yekdiğerini kutlamaya can atmıştır” (Hatay, 63. Vilayet, 1939).

Hatay

63 ÜNCÜ VİLAYET

Aziz yurdumuzun mübarek bir uzvu olan ve harp sonu ahvali siyasiyesi ilcasile muvakkaten dışarda kalan, Hatayın anavatana ilhaki ve 63 üncü vilâyet olarak tesisi Kamuyatca kararlaştırıldığı müjdesini alan, muhterem Hataylı kardeşlerimiz ayın 17 nci günü akşamından beri bu mutlu günü kutlamak için, beşer vusunun yapabileceği tezahür derecesini çok geçerek bütün şehirlerle köyleri baştan başa milli ve parti bayraklarile süslüyerek coşgun şadümanlık ve bayram sevinçleri izharına başlamış, cins ve mez

Hataylı kardeşlerimize ve hepimize kutlu olarak Antakya’da “Yeni gün”, İskenderiyye’de “Hatay” refiklerimize telegraflar sunmuş, “Yeni gün”den şu müjdesini almıştır:

Kilis gazetesi
Kilis

“Teşekkür eder, mutlu günü biz de size kutlu olarak sonsuz saygılar yollarız.”

Ş Hatay vilâyetine Emniyet Umum Müdürü Şükrü Sökmensüer, onun yerine de Seyhan valisi Ali Rıza Çevik tayin edileceklerdir.

Aziz Hataya yeni valisi, yeni valiye de yeni vazifesi mübarek olsun.

Ş Anlaşmanın tasdikını müteakip en kısa zaman zarfında Fran

3

Yazının devamında Hatay’la Suriye arasında kalan topraklarda 10 km derinliğe kadar arazi sahiplerinin gidip gelebilecekleri de Suriye hükümeti ile varılan anlaşma gereği hüküm altına alınmıştır, denilmektedir. Böylece Hatay 63. Vilayetimiz olarak anavatana katılmış olmaktadır.

Gazetede yer alan haberlerde Hatay’ın kurtuluşu teferruatıyla verilerek halk bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Böylece Hatay’ın hangi ilçelerden oluştuğu, nasıl anavatana katıldığı gibi hususlar aydınlığa kavuşturulmuştur.

(Hatay vilâyetimizin merkezi Antakya şehri olacak; Antakya, İskenderun, Beylân, Reyhaniye ve Kırıkhan kazalarını muhtevi bulunacaktır. Vilâyetin 12 nahiye teşkil eden 400 kadar köyü ve takriben 350,000 nüfusu vardır.)

³ Hatay, 63. Vilayet.(1939, 22 Haziran). Kilis gazetesi.

⁴ Hatay’ın Kurtuluşu Kutlu Olsun. (1939, 26 Haziran). Kilis gazetesi

Hatay'ın 63. Vilayetimiz olarak anavatana katılması yurttta heyecan oluşturmuş böylece Hatay ile ilgili her haber halk tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Hatay'ın 1939'da 350 bin nüfusu olduğu görülmektedir.

3. TÜRKİYE-FRANSA ANLAŞMASI

1939 yılı Haziranında Türkiye Fransa arasında mevcut olan anlaşma gereğince Hatay'da seçimler yapılması planlanır. Nihayet, Hatay'ın anavatan'a ilhakı ile ilgili seçim yapılması kararlaştırılır. Böylece seçimler yapılır. Türk-Fransız anlaşmaları bu yönde önemli bir aşama olarak kaydedilir:

“Türk-Fransız askerî ve siyasî anlaşmaları sonucu seçimler için önemli bir zemin hazırlanmış oldu. Böylece seçimler Türk ve Fransız otoritelerinin denetimine geçmişti. Seçim işlerini ortak bir kurulla başlarında Cevat Açıkalın ve Fransız yüksek komiserinin temsilcisi Albay Collet bulunacaktı” (Keskin 2018, 586).

Gazete haberinde Türk ve Fransız komutanlar Hatay anlaşmasını kadeh kaldırarak kutlamışlardır. Hariciye bakanı kadehini bu anlaşmaya kaldırmış ve Türk-Fransız dostluğuna içeceğini ifade etmiştir:

Hatay anlaşması Ankarada imzalanırken Hataydaki Fransız delegesi Albay Kole ile Türk komutanı Albay Şükrü Kanatlı, bazı vekâletler ve matbuat erkânı da hazır bulunmuş, Hariciye vekilimiz bir nutuk irad ederek imzalanan vesikaların tanzimine sebep olan ve hizmet edenlere teşekkür etmiş, kadehini Türk—Fransız dostluğuna içtiğini ve yakında Türk—Fransız ittifakına içeceğini söylemiştir. Fransız sefiri de bu hadiseden dolayı memnuniyetini, Hariciye kâtabi Umumisi Numan Menemenciog'unun gayretini, Hükümetimizin hüsnü niyetini, Başvekilimizin geçen

4. ALINIP VERİLEN KÖYLER MESELESİ

Kilis gazetesinde Hayat için Fransızlarla yapılan anlaşma yanında Suriye ile Türkiye'nin yapmış olduğu anlaşma mucibince alınıp verilen köy isimleri de zikredilmiştir:

VERİLİP ALINAN KÖYLER

Şamda çıkan arapça “Eleyyam,, gazetesinin 23 haziran tarihli nüshasında, Hataydan Kesebin Suriye'ye verildiği ve mezkûr gazetenin Halepten aldığı haberlere atfen bildirildiğine göre; Türk—Fransız muhtalıt tahtiti hudud heyeti tarafından Harim, Kurddağı ve AzAz kazalarına tâbi bir çok köyün Türkiye ve Hatay hududuna idhal edildiği anlaşılmaktadır.

⁵ Hatay'ın Kurtuluşu Kutlu Olsun. (1939, 26 Haziran). Kilis gazetesi

⁶ Verilip Alınan Köyler. (1939, 29 Haziran) Kilis gazetesi.

Gazetede isimleri zikredilen Harim, Kurtdağı ve Azez adlı yerler günümüzde Kilis ve Hatay'a çok yakın olan yerlerdir. Haritalar üzerinde küçük bir çalışma yaptığımızda bu yerlerin adlarının günümüzde Harem, Kürtdağı ve Azez olarak yer aldığı görülmektedir. Asıl adı Kurtdağı olan kaza günümüzde mevcut Suriye yönetimi tarafından kasten Kürtdağı olarak değiştirilmiştir. Buraların Kilis'e uzaklıkları Google Haritalar üzerinden hesaplandığında ise Kurtdağı-Kilis merkez arası 65 km, Harem-Kilis merkez arası 115 km ve Azez-Kilis merkez arasının da 17 km gibi çok yakın mesafeler olduğu görülmektedir. Bu süreçte hangi yerleşim birimlerinin bizde kalması gerektiği konusunda gazetede köy köy isim zikredilmemiştir.

5. HATAY'IN DEVLET ANAHTARININ TÜRKİYE'YE TESLİM EDİLMESİ

Hatay anavatana katıldığında o zamanki Hatay Devlet Başkanı Tayfur Sökmen, Hatay Devlet Başkanlığı Bayrağını ve devlet evinin anahtarlarını İnönü'ye teslim eder. Bu olay Kilis gazetesinde ilk sayfada verilir:

Tayfur Sökmen Hatay Devlet Reisliği Bayrağını ve Devlet Evinin anahtarını Millî Şefe teslim etti

MİLLÎ ŞEFİMİZ TEŞİRİNDE HATAYI ZİYARET EDECEĞİNİ VAT BUYURDU

Dün saat 17 de Millî Şef İnönü Sabık Hatay Devlet Reisi Antalya mebusu B. Tayfur Sökmeni kabul buyurup saat 17,5 e kadar yüksek huzurlarında alkoymuşlardır. B. Sökmen Hataylıların sonsuz tazim ve şükranlarını arzettikten sonra büyük anasına kavuşmak için Hatay se masında on aydır çırpınan ve Hatayın anavatana iltihakı ile vazifesi hitama eren Hatay devlet riyaseti bayrağı ile Hatay devlet evinin

anahtarını hakikî sahihi Millî şefe takdim etmiştir. Samimî ve pek isabetli olan bu hareketten çok mütehassis kalan Şef B. Sökmen iltifatla bulunarak hataylılara da selâm ve muhabbetlerinin iblâğını emir buyurmuşlardır. Bu ziyaret esnasında B. Sökmen hataylılar namına Millî Şefi Hataya dâvet etmiştir. Vakî olan dâveti kabul buyuran Millî Şef teşirinde Hatay şereflendireceklerini tebşir buyurmuşlardır.

Böylece Hatay resmi olarak anavatana katılmış olur. Hatay Devlet Başkanlığı görevini sonlandıran Tayfur Sökmen'in adı bugün Mustafa Kemal Üniversitesi'nin olduğu merkez yerleşkenin adı olarak kullanılmaktadır.

6. HATAY DEVLET RUMUZU

Hatay anavatana bağlanmadan önce Hatay Devleti adını taşıyordu ve devlet askeri ve polisinin armalarında H.D. rumuzu kullanılmaktaydı.

Hatay Devlet RÜMUZU

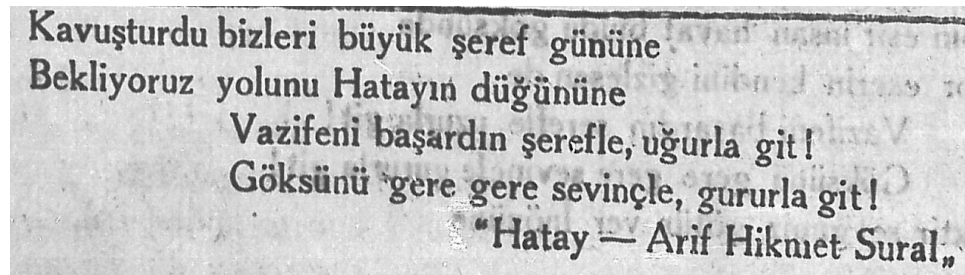
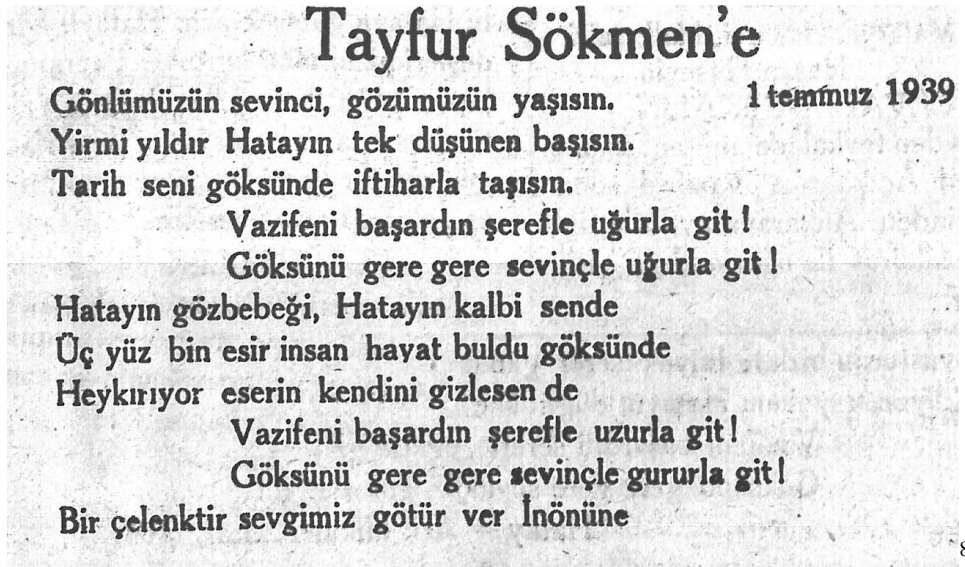
23 temmuzdan itibaren tarihe karışan Hatay Devletinin (H.D) remzini taşıyan şeyler hâlâ orada yerli yerindedir. Meselâ Polislerin omuzlarındaki apolitte, bir çok bina ve müessese levhalarında bu işareti görmek mümkündür. Sebebini sorduğumuz bir zat, polis elbisesinin yenisini gelmek üzere bulunduğunu, o gelinceye kadar bunun mecburen ve muvakkaten kullanılmakta olduğunu söyledi, makul gördük. Fakat bütün resmî bina ve müesseseler için de aynı mazeret serdedilemez. Merciinin nazarı dikkatini celbederiz.

Kilis gazetesinde çıkan habere göre bu rumuz Hatay'ın bize bağlanmasından sonra bile devam etmiştir. Ancak bu durumun Hatay'ın anavatana bağlanmasından sonra bile devam etmesi gazetede tepkiyle karşılanmıştır. Hatay çok kısa bir süre bağımsız bir devlet olarak kalmıştır ama bu kısa sürede Başkanlık

sistemi ile ve Millet Meclisi varlığıyla yönetilmiştir. Yine bu az zamanda tüm devlet kurumlarının tabelaları ve askeri kıyafetler H.D. rumuzuyla donatılmıştır. Tayfur Sökmen kısa süreli devlet başkanlığında Hatay Devleti'ni başarıyla yöneterek anavatana katılımını sağlamıştır.

7. TAYFUR SÖKMEN'E ŞİİR

Kilis gazetesinde Hatay'ın anavatana katılımı ile ilgili halktan gelen şiirler yayımlanmıştır. Bu şiirlerde halkın coşkusu ve sevinci görülmektedir. Aşağıdaki şiir Hatay'dan gönderilmiş ve Arif Hikmet Sural tarafından yazılmıştır. Bu isim üzerinde yaptığımız çalışmada Arif Hikmet'in Hatay Meclisinde milletvekili olduğu görülmektedir. "*Hatay meclisinde Kırıkhan'dan 5 Türk milletvekili gitmiştir. Bunlar Seydi Uguz, Arif Hikmet Sural...*"⁷ Bu durum Hatay Devleti milletvekilinin anavatana katılımı sevinçle karşılaması yönünden önem taşımaktadır.

Şiirin bir milletvekili tarafından kaleme alınması Hatay'ın anavatana katılımının halkın yanında siyasiler tarafından da sevinçle karşılandığını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

8. SONUÇ

Hatay'ın anavatana katılımının 80. Yıldönümünü kutlamaya hazırlandığımız şu günlerde Hatay'a komşu olan Kilis'te çıkan haberlerde Hatay'ın anavatana katılımının basın yoluyla verilmesi amaçlanmıştır. Kilis gazetesi Hatay'a özel bir önem vermiş ve bu hadiseyi yakından takip etmiştir. Gazetede Hatay konusu günü gününe takip edilerek okurlara aktarılmıştır. Hatay'ın anavatan'a katılımı sonunda ise tüm yurttaki olduğu gibi hem Hatay'da hem de Kilis'te sevinç gösterileri yapılmıştır. 1939'da meydana gelen bu sevindirici hadisenin yöresel bir gazetenin perspektifiyle verilmesi olaya farklı bir gözle bakmamızı sağlamaktadır.

⁷ Tuğba Korhan, Birinci Dünya Savaşı'ndan Anavatan'a Katılana Kadar Kırıkhan, , Tarih Okulu Dergisi (TOD) Journal of History School (JOHS) Mart 2016 Yıl 9, Sayı XXV, s. 605

⁸ Tayfur Sökmen'e. (1939, 27 Temmuz). Kilis gazetesi.

KAYNAKLAR

Akis, M.(2006). XXI. Yüzyılda Kilis ve Antep Sancaklarında Ermeniler ile Türkler Arasında Sosyal ve Kültürel İlişkiler, Erciyes Üniversitesi I. Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Sempozyumu Kitabı, Kayseri

Akis, M.(2014). 1822 Halep Depremi Sonrasında Halep Vakıflarında Tamir Faaliyetleri, Uluslar arası Antep-Halep Vakıfları Sempozyum Bildirileri, Cilt II, İstanbul

Akis, M. (2012). *Tahrir Defterlerine Göre 16. Yüzyılda Kilis Sancağında Vakıflar ve Gelir Kaynakları*, Osmanlı Coğrafyası Kültürel Arşiv Mirasının Yönetimi ve Tapu Arşivlerinin Rolü Uluslararası Kongresi, 21-23 Kasım, İstanbul, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı, Yayın No: 6, Cilt 3, Sayfalar: 791-808, Ankara.

Akis, M. (2016). Birgi Şehri Vakfiyelerine Göre Birgi'de Bulunan Medreseler, *İzmir Araştırmaları Dergisi*, Sayı 3, sayfalar: 29-49, İzmir.

Hasan H. (1939, 27 Temmuz). Tayfur Sökmen'e. (Şiir) Kilis gazetesi.

Hatay Devlet Rumuzu. (1939, 7 Eylül). Kilis gazetesi.

Hatay, 63. Vilayet.(1939, 22 Haziran). Kilis gazetesi.

Hatay'ın Kurtuluşu Kutlu Olsun. (1939, 26 Haziran). Kilis gazetesi

Hudud Taşı. (1939, 29 Haziran). Kilis gazetesi.

İnönü ve Hatay. (1939, 27 Temmuz). Kilis gazetesi.

Keskin, Ö.A. (2018). Hatay Sorunu ve İbrahim Şükrü Sökmensüer'in Faaliyetleri, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Küsbd) Cilt 8, Sayı 2, Sayfa 577-592

Kurtulan Hatay. (1939, 29 Haziran). Kilis gazetesi.

Tafur Sökmen'e. (1939, 27 Temmuz). Kilis gazetesi.

Tayfur Sökmen Hatay Devlet Reisliği Bayrağını ve Devlet Evinin Anahtarını Milli Şef'e Teslim Etti. (1939, 17 Temmuz). Kilis gazetesi.

Tuğba Korhan, Birinci Dünya Savaşı'ndan Anavatan'a Katılana Kadar Kırıkhan, , Tarih Okulu Dergisi (TOD) Journal of History School (JOHS)Mart 2016 Yıl 9, Sayı XXV, DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh867>, ss.599-608

Verilip Alınan Köyler. (1939, 29 Haziran) Kilis gazetesi.